



ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Filipa Dienstbiera, soudce Tomáše Langáška a soudkyně Veroniky Juříčkové v právní věci žalobce: **M. K.**, zastoupeného JUDr. Petrem Bauerem, advokátem, sídlem Jinonická 804/80, Praha 5, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**, sídlem Na Poříčním právu 1, Praha 2, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 4. 4. 2022, č. j. MPSV-2022/56815-917, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 13. 9. 2022, č. j. 58 Ad 2/2022-41,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost se **z a m í t á**.
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Odměna ustanoveného zástupce JUDr. Petra Bauera **s e u r č u j e** částkou 1 573 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci a řízení před krajským soudem

[1] Žalobce požádal dne 17. 1. 2022 o dávku mimořádné okamžité pomoci – nezbytný jednorázový výdaj, který měl spočívat v úhradě záloh (3 260 Kč) a doplatku (2 998 Kč) na elektřinu. Úhradu výdajů nemohl provést, neboť mu z důvodu nákupu dřeva v říjnu 2021 na tyto platby již nezbyly peníze. Úřad práce České republiky, krajská pobočka v Příbrami (správní orgán I. stupně) rozhodnutím ze dne 7. 2. 2022 žalobci dávku nepřiznal, neboť

z předložených dokladů vyplynulo, že výdaj byl již dne 23. 12. 2021 uhrazen. Žalobce tedy nepříznivou sociální situaci vyřešil již před podáním žádosti o dávku. Odvolání žalobce žalovaný zamítl a rozhodnutí správního orgánu I. stupně potvrdil. Zdůraznil, že úhrada nákladů na bydlení a živobytí není neočekávanou událostí, jde o pravidelné výdaje.

[2] Proti rozhodnutí žalovaného brojil žalobce u Krajského soudu v Praze, který žalobu neshledal důvodnou a zamítl ji.

[3] Krajský soud shledal jako správný závěr správních orgánů, že žádosti žalobce nebylo možné vyhovět, neboť daný výdaj již byl uhrazen. Současně podle krajského soudu platí, že se v případě mimořádné okamžité pomoci musí jednat o výdaje *jednorázové a v podstatě nahodilé*. *Ve zcela výjimečných případech* lze dávku přiznat i na základě žádosti požadující uhrazení vzniklého nedoplatku na energie.

[4] Žalobcem požadované výdaje na úhradu záloh na energie a vyúčtování elektřiny tyto podmínky nesplňují. Peněžitý závazek žalobce vůči dodavateli elektřiny nevznikl v důsledku mimořádné nahodilé okolnosti (jako např. ztráty peněžních prostředků), ale jednalo se o pravidelnou úhradu dodavateli energií na základě smlouvy. Již proto tak není naplněn prvek jednorázovosti a nahodilosti, nedošlo přitom ani k náhlému výkyvu ve výši záloh. V dané věci soud neshledal žádné natolik výjimečné okolnosti, které by svědčily o tom, že výdaje, jejichž úhradu žalobce požadoval, by měly spadat do rozsahu dávky mimořádné okamžité pomoci. Ostatně ani žalobce žádné takové okolnosti netvrdil. Soud zdůraznil, že k úhradě nákladů spojených s bydlením primárně slouží dávky příspěvku na bydlení, případně doplatku na bydlení, které žalobce pobíral.

[5] Vzhledem k věcným důvodům rozhodnutí správních orgánů považoval soud za nadbytečné necitlivé úvahy žalovaného týkající se majetkové situace žalobce a jeho možného pracovního zapojení, které nadto neměly oporu ve správním spisu. Tato vada však nezaložila nezákonnost rozhodnutí žalovaného, neboť uvedené závěry neměly vliv na rozhodovací důvody.

[6] Na uvedeném nemohl dle soudu nic změnit ani poukaz žalobce na informační leták Úřadu práce, z něž žalobce dovozoval možnost přiznání dávky. Soud konstatoval, že rozhodné je znění zákona. Ovšem ani z obsahu informačního letáku nevyplývá, že by dávka mimořádné okamžité pomoci měla sloužit přímo k úhradě nákladů na energie (nadto takových, které již byly uhrazeny). V letáku je uvedeno, že „prostřednictvím mimořádné okamžité pomoci může být poskytnuta pomoc v situacích nepříznivého mimořádného charakteru, kdy je potřeba poskytnout ji bezprostředně. Například se může jednat o situace spojené s finančními problémy *v důsledku úhrady* nedoplatku za vyúčtované energie“. Z takto podané informace jednoznačně plyne, že dávka mimořádné okamžité pomoci slouží k úhradě jiných výdajů mimořádného charakteru, na něž v důsledku provedené úhrady nedoplatků žadatelům nezbyvají finanční prostředky. V žalobcově případě by takovou situací podle krajského soudu byla např. jím zmiňovaná nemožnost uhradit nákup dřeva – pokud by žalobci nezbyvaly finanční prostředky na vynaložení tohoto (jistě nezbytného a ve své podstatě mimořádného) výdaje právě v důsledku plnění povinnosti platit pravidelně zálohy na energie a vyúčtování energií.

[7] Závěrem soud konstatoval, že v případě rozhodování o dávce mimořádné okamžité pomoci se uplatní správní uvážení, a to co do splnění podmínek vzniku nároku na dávku a též co do výše této dávky (rozsudek NSS ze dne 3. 7. 2013, č. j. 3 Ads 84/2012-48,

pokračování

č. 2904/2013 Sb. NSS). Soud přitom shledal, že žalovaný z mezí správního uvážení nevybočil, ani jej nezneužil. Své rozhodnutí dostatečně odůvodnil a nejedná se o rozhodnutí svévolné.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[8] Proti rozsudku krajského soudu podal žalobce (stěžovatel) kasační stížnost.

[9] Stěžovatel v první části kasační stížnosti namítá, že krajský soud nepřipustně dotvořil vadné rozhodnutí správních orgánů, což mu brání v plnohodnotném uplatnění opravných a dalších procesních prostředků, a nadto se od jejich rozhodnutí odchyluje. Správní orgán uvedl, že důvodem pro nepřiznání dávky bylo uhrazení výdaje již před podáním žádosti o dávku, krajský soud své rozhodnutí založil na tom, že výdaj nebyl nezbytný a jednorázový. Správní soud není třetí správní instancí a účastníci jsou si před ním rovni.

[10] Stěžovatel považuje rozhodnutí žalovaného i krajského soudu za nesrozumitelné, neboť není zřejmé, proč se zabývali např. majetkovými a bytovými poměry stěžovatele, jeho spotřebou elektřiny atd., pokud byly dané otázky pro věc irelevantní.

[11] Žalovaný dle stěžovatele překročil meze správního uvážení, neboť postupoval svévolně a předpojatě.

[12] Stěžovatel krajskému soudu vytýká, že jeho úvahy jsou zmatené a nesrozumitelné. Soud hovoří o tom, že výdaje za zálohy i doplatek na elektřinu nejsou nezbytné ani nahodilé a minimálně rámcově s nimi měl stěžovatel počítat. K tomu stěžovatel podotýká, že orgány veřejné moci by měly být schopny reflektovat realitu. Ceny energií se nyní často mění a vycházejí ze spotřeby, záloh a vyúčtování předešlých období je mimo realitu a nelze plánovat vůbec nic. Dále v rozsudku však soud uzavírá, že pokud by v tomto případě stěžovatel žádal uhradit nákup dřeva, pro který už mu nezbylo na doplatek a zálohy na elektřinu, pak by dávku na tento výdaj žádal důvodně. Stěžovateli není zřejmé, jaký je v těchto situacích rozdíl, neboť každoroční podzimní nákup dřeva také není jednorázový a nahodilý, soud tak dle stěžovatelova mínění popřel sám sebe. Tento závěr přitom soud učinil s odkazem na informační leták, který dle stěžovatele opodstatňuje jeho nárok, jehož závaznost soud jinak odmítl. Stěžovatel chápe rozdíl mezi závazností zákona a informačního letáku, soud by však měl k takovému letáku přihlížet jako k výrazu záměrů a cílů určitých prostředků výkonné (či zákonodárné) moci a dle toho vykládat a aplikovat příslušnou právní úpravu.

[13] Žalovaný se ke kasační stížnosti vyjádřil pouze tak, že rozsudek krajského soudu považuje za věcně správný.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[14] Kasační stížnost je přípustná, není však důvodná.

[15] Stěžovateli nelze přisvědčit, že krajský soud nepřipustně dotvářel či modifikoval rozhodnutí správních orgánů. Je pravdou, že odůvodnění nepřiznání dávky se liší v případě rozhodnutí správního orgánu I. stupně a žalovaného, aniž by bylo zcela jednoznačně zřejmé, zda žalovaný důvody zamítnutí žádosti uvedené v rozhodnutí správního orgánu prvního stupně doplnil či nahradil novými. Krajský soud však ve svém rozsudku nepředestřel žádný

nový důvod, pouze na základě stěžovatelem uplatněných námitek posoudil oba důvody pro zamítnutí jeho žádosti, přičemž je shledal souladné se zákonem. Skutečnost, že úhrada faktur za energie není neočekávaným a nahodilým výdajem, byla nosným důvodem pro zamítnutí stěžovatelova odvolání žalovaným.

[16] Ve vztahu ke kasační námitce týkající se překročení či zneužití správního uvážení žalovaným lze pouze uvést, že stěžovatel ji formuloval toliko v obecné rovině a nekonkretizoval, v čem mělo spočívat. Má-li stěžovatel tímto postupem na mysli vyjádření žalovaného ohledně stěžovatelovy majetkové situace, spotřeby energie či uplatnění na trhu práce, již krajský soud tuto část odůvodnění rozhodnutí žalovaného korigoval. Krajský soud se těmito otázkami zabýval pouze do té míry, aby upozornil žalovaného, že tyto úvahy byly pro jeho rozhodnutí nepodstatné a nadto nepodložené, což je z rozsudku krajského soudu zcela zřejmé. Nejvyšší správní soud v této části odůvodnění neshledal stěžovatelem namítanou nesrozumitelnost.

[17] Za nesrozumitelné nepovažuje Nejvyšší správní soud ani další úvahy krajského soudu ohledně způsobilosti výdajů ve vztahu k dávce mimořádné okamžité pomoci v hmotné nouzi dle § 2 odst. 5 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi. Toto ustanovení uvádí, že *za osobu v hmotné nouzi může orgán pomoci v hmotné nouzi považovat též osobu, která nemá vzhledem k příjmům a celkovým sociálním a majetkovým poměrům dostatečné prostředky k úhradě nezbytného jednorázového výdaje, spojeného zejména se zaplacením správního poplatku při prokázání ztráty osobních dokladů, při vydání duplikátu rodného listu nebo dokladů potřebných k přijetí do zaměstnání, s úhradou jízdného v případě ztráty peněžních prostředků, a v případě nezbytné potřeby s úhradou noclehu.* Pokud správní orgán považuje žadatele za osobu v hmotné nouzi podle tohoto ustanovení, má nárok na mimořádnou okamžitou pomoc dle § 36 odst. 1 písm. b) zákona o pomoci v hmotné nouzi.

[18] Krajský soud správně vyšel z judikatury, z níž vyplývá, že v případě mimořádné okamžité pomoci se musí jednat o výdaje jednorázové a v podstatě nahodilé (srov. rozsudek ze dne 23. 11. 2011, čj. 3 Ads 113/2011-46, č. 2582/2012 Sb. NSS, ze dne 18. 9. 2013, č. j. 6 Ads 39/2013-29, či ze dne 22. 4. 2021, č. j. 9 Ads 250/2020-40). Správně také připustil, že ve zcela výjimečných případech se může jednat i o výdaj spočívající v nedoplatku za energie, a odkázal k tomu na judikaturu Nejvyššího správního soudu. Dostatečně a zcela případně pak ale také posoudil, že stěžovatelův případ za takový výjimečný považovat nelze. Ostatně ani stěžovatel v kasační stížnosti proti tomuto závěru nebrojí a netvrdí opak.

[19] Ke krajským soudem uváděnému příkladu nákupu dřeva nutno uvést, že takový výdaj by byl nezbytným jednorázovým výdajem ve smyslu § 2 odst. 5 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi pouze za splnění výše uvedených podmínek. K otázce jednorázovosti či nahodilosti takového výdaje však v řízení neprobíhalo dokazování, neboť stěžovatel o dávku mimořádné okamžité pomoci ve vztahu k tomuto výdaji nepožádal a konstatování soudu tak bylo spíše hypotetické. Uvedeným příkladem se krajský soud snažil stěžovateli pouze přiblížit svůj závěr, že z informačního letáku Úřadu práce, z nějž stěžovatel svůj nárok odvozoval, neplyne jím tvrzená důvodnost žádosti.

IV. Závěr a náklady řízení

[20] Z výše uvedených důvodů Nejvyšší správní soud zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou podle § 110 věty druhé s. ř. s.

pokračování

[21] O náhradě nákladů řízení soud rozhodl v souladu s § 60 odst. 1 větou první a odst. 2 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel v řízení úspěch neměl, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Žalovaný měl ve věci plný úspěch, jedná se však o věc pomoci v hmotné nouzi, kterou pro případ úspěchu žalovaného zákon vylučuje z obecného pravidla úspěchu ve věci.

[22] Stěžovateli byl usnesením Krajského soudu v Praze ze dne 16. 5. 2022, č. j. 58 Ad 2/2022-15, ustanoven zástupcem advokát JUDr. Petr Bauer. Hotové výdaje a odměnu za zastupování platí v takovém případě stát (§ 35 odst. 10 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Podle § 7 a § 9 odst. 2 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), s přihlédnutím k § 11 odst. 1 písm. d) citované vyhlášky náleží advokátovi odměna za jeden úkon právní služby (podání kasační stížnosti) ve výši 1000 Kč, a podle § 13 odst. 4 citované vyhlášky náhrada hotových výdajů v částce 300 Kč. Advokát doložil, že je plátcem DPH, částka odměny se proto zvyšuje o tuto daň ve výši 273 Kč. Celková výše odměny ustanoveného zástupce proto činí 1 573 Kč. Částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

[23] Zástupce požadoval přiznat odměnu za sepis kasační stížnosti ve výši trojnásobku mimosmluvní odměny ve smyslu § 12 odst. 1 advokátního tarifu z důvodu náročnosti sepisu kasační stížnosti jakožto vysoce formalizovaného podání, Nejvyšší správní soud však neshledal, že by sepis kasační stížnosti byl úkonem náročnějším než příprava jiného podání ve věci samé. Přiznal proto odměnu ve standardní výši.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 26. října 2023

JUDr. Filip Dienstbier, Ph.D.
předseda senátu